

Asia: VN/21366/2020

Lausuntopyyntö: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi postilain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI POSTILAIN MUUTTAMISESTA

Koti-Lappi-lehti haluaa jättää lausunnon postilain uudistukseen, sillä uhkana on jakelupalvelun heikkeneminen, alueiden epätasa-arvon syveneminen ja paikallislehdistön näivettyminen.

Posti kaavailee 1.1.2022 alkaen hinnankorotuksia ja 1.4.2022 keskittävänsä jakelun maanantaille, keskiviikolle ja perjantaille. Jakelun hinnankorotukset asettuvat noin 5 prosenttiin julkaisusta riippuen.

Lakiluonnos mahdollistaa jakelupäivien harventamisen. Asiaa valmistelleen työryhmän loppuraportissa edellytettiin, että kolmipäiväiseen yleispalvelulähetysten keräilyyn ja jakeluun koko maassa voidaan siirtyä sillä ehdolla, että samanaikaisesti niillä haja-asutusalueilla, joilla ei ole kaupallisin ehdoin toteutettua tilattujen sanomalehtien varhaisjakelua, otetaan käyttöön määräaikainen tiedonvälitystuki.

Jakelutuen asetusluonnoksen mukaan jakelutuki kuitenkin kohdistettaisiin vain 5–7 kertaa viikossa jakeleville varhaisjakeluyhtiöille, mikä rajaa lähes kaikki paikallis- ja kaupunkilehdet tuen ulkopuolelle. 5–7-päiväisiä jäsenlehtiä on Uutismedian liitossa yhteensä 37. 1–3-päiväisiä jäsenlehtiä on yhteensä 188. Asetusluonnos on eriarvoistava, vaikka sen tarkoitus on ollut turvata tiedonvälityksen tasapuolisuus ja lehtien toimintamahdollisuudet. Laajoilla keskusten ulkopuolisilla alueilla Suomessa ei ole luonnollista kilpailua jakelussa. Postilla on esimerkiksi isossa osassa Lappia käytännössä jakelun monopoli.

Torstaisin ilmestyvä Koti-Lappi jaellaan Postin kautta jokaiseen talouteen Kemijärvellä, Sallassa, Savukoskella ja Pelkosenniellä. Yleisradio on ajanut toimintaansa alas tällä itäisen Lapin seudulla. Myös maakuntalehti on painottanut toimintansa isoihin keskuksiin. Näin on myös monilla muilla alueilla Suomessa ja siksi paikalliset lehdet ovatkin oleellinen kanava kuntien tiedotukselle ja yritysten markkinoinnille.

Koti-Lappi on osa Hilla Groupia (ent. KPK Yhtiöt), joka julkaisee Lapissa useita paikallis- ja kaupunkilehtiä. Hilla Group julkaisee Sompiota Sodankylässä, Kittilälehteä Kittilässä, Luoteis-Lappia Kolarissa ja Muoniossa, Inarilaista Inarissa ja Utsjoella, Meän Tornionlaaksoa Ylitorniolla ja Pellossa, Kotikulmilla-lehteä Torniossa, Kemissä, Keminmaassa, Tervolassa ja Simossa, Enontekiön Sanomia Enontekiöllä sekä Koti-Lappia Kemijärvellä, Sallassa, Savukoskella ja Pelkosenniellä. Kaikki ilmestyvät kerran viikossa, paitsi Enontekiön Sanomat kerran kahdessa viikossa. Kaikki paitsi Kotikulmilla-lehti on Postin jakelun piiriissä. Useimmat ilmestyvät torstaisin ja jaellaan haja-asutusalueilla päiväpostin mukana.

Jakelumuutokset tarkoittavat monen lehden ilmestymispäivän siirtymistä torstailta keskiviikolle. Edellisten jakelumuutosten takia osa lehdistä siirsi ilmestymisen juuri torstaille. Monet lehdet painetaan tällä hetkellä tiistaisin, jotta ne ehtivät varmasti jakeluun torstaisin. Postin jakelumuutos siirtää ilmestymisen lisäksi koko lehden valmistusprosessia.

Mikäli päiväpostin mukana kulkeva ilmaisjakelujulkaisu haluaa, että jatkossa sen numero jaetaan keskiviikkona painopäivän pysyessä tiistaina, on Postille maksettava niin sanottu nopeutusmaksu, joka on noin 17 prosenttia lisää jakeluhintaan. Tätä pienet lehdet eivät pysty maksamaan. Tilattavilla lehdilläkään ei ole käytännössä muita vaihtoehtoja jakelulle kuin Posti.

Todellisuudessa lehdet, joille keskiviikko on ainoa ilmestymisvaihtoehto, joutuvat siirtämään lehden taittoa edellisviikolle ja painotyön maanantaille. Tämä syö ajankohtaisuutta ja hankaloittaa ilmiselvästi seutukunnan yritysten ilmoittelua, kuntatiedottamista ja tapahtumista tiedottamista. Jakelupäivämuutokseen on mahdollista sopeutua, jos Posti pystyy pitämään postiinjättöajat sellaisina, ettei lehtien tarvitse alkaa painaa tuotettaan jo edeltävällä viikolla.

Jakelutuki olisi niin ikään saatava tasapuolisesti kaikille lehdille, jotka ovat sitoutuneet paikallisen journalismin tuottamiseen ilmestymispäivistä riippumatta. Tuen rajaaminen pelkästään tilattaviin lehtiin olisi sekin ongelmallista. Ilmaisjakelulehdet tavoittavat monilla alueilla suuremman osan kotitalouksista kuin maksulliset lehdet.

Monen paikallis- ja kaupunkilehden liikevaihdon vankka pohja on edelleen printissä, sen tilauksissa ja ilmoitusmyynnissä. Ilman sitä satsaukset digitaaliseen liiketoimintaan ovat mahdottomia. Murrosvaiheessa kaikki tuki on tärkeää paikallisen journalismin ja yhteisöjen elinvoiman säilyttämiseksi.

Laajojen yhteiskunnallisten ja aluetaloudellisten vaikutusten takia jakelutuen valmistelussa 1–3 kertaa viikossa ilmestyvät lehdet on eriytettävä omaksi tarkastelu- ja toimenpideosioksi.

Harvemmin ilmestyvät paikallis- ja kaupunkilehdet tarvitsevat valtiolta ymmärrystä tai tukea ilmestyäkseen myös jatkossa. Siksi valtion tulisi käyttää omistajaohjausta Postin toiminnan järjestämiseksi kestäväällä ja tasa-arvoisella tavalla.

Esa Keskinen

Päätoimittaja

Koti-Lappi

+358 50 342 8868

esa.keskinen@slpmedia.fi

www.kotilappi.fi

Keskinen Esa
Koti-Lappi